

Külastaja teeb tipprolli: Aleksandrs Antonenko Hermannina on lavail kirglik ja vitaalne.

Toomas Huik

Mis mängu me õieti mängime?

Eri Klasi ja Arne Miku käe all lavale jõudnud «Padaemandas» seguneb mäng eluga

Mis mängeme õieti mängime?

Eri Klasi ja Arne Miku käe all lavale jõudnud «Padaemandas» seguneb mäng eluga

Rahvusoperi uuslavastus

Pjotr Tšaikovski ooper «Padaemand»

Muusikaline juht ja dirigent Eri Klas, lavastaja Arne Mikk Kunstnik Eldor Renter Osades: Aleksandrs Antonenko (Läti), Inesa Galante (Saksamaa), Rauno Elp, Jassi Zahharov, Riina Aireenne jt.

Esietendus 16. aprillil

KARIN KOPRA
Klassikaraadio

Lugu, mida reede õhtul läbi muusika ja draama rahvusoperi lavale üle poole sajandi etendati, võiks päris elus juhtuda ükskõik kellega suvalisel ajastul. See on lugu mehest, kes (arvab, et) on meeletult armunud, kuid samas painab teda kinnisidee, mis saab võimsamaks tema armastusest.

Puškini jutustuse «Padaemand» järgi loodud ooperis saadab peategelast Hermannit soov teada saada kolm võidukaarti, mida teab ainult vana krahvinna. Hermann on armunud kõrgest soost Liisasse.

Kuid nende kohtumised pole kunagi helged, sest nad tunnevad pidevalt hirmu mingi ähvardava needuse ees.

Hermann sunnib krahvinna pistoli ähvardusel paljasta-

ma saladust, kuid vanaproua sureb südamerabandusse. Krahvinna rahu vaim avaldab öösel võidukaardid – 3, 7 ja äss –, mis võivad juhul, kui Hermann abiellub Liisaga.

Kuid kohtumisel tõukab Hermann Liisa eemale, sest mingi nähtamatu jõud tirib teda mängusaali poole. Liisa heidab ennast Neeva voogudesse. Hermannit kaks esimest kaarti võivad, oodatud ässa asemel ilmub aga padaemand. Hermann tapab end ning kaardid, mis lava kohal needusena ripusid, kaovad.

Nii silmale kui kõrvale

Draama on takt-taktilt jälgitav Tšaikovski muusikas, kuid helilooja ei kirjelda sündmusi, vaid tunnetes toimuvat. Näiteks hirm väljendub kontrabasside *pizzicato*'s, lootus ja armastus tõusvate fraasidega juhtmotiivis, mis ilmub muusikasse koos Liisa tulekuga lavale.

Ärev kiire motiiv madalas registris on justkui ähvardav refrään, mis väljendab halba eelaimdust. Krahvinnat iseloomustab fagott, mis eriti ilmekalt illustreerib tema reaktsioone, kui Hermann saladust välja pinnib.

Isegi kui lavale tegevus seisab, võib seda muusikas edasi kuulata – just see asjaolu tegi ooperi jälgimise eriliselt nauditavaks. Tänu Eri Klasi nõudlikule käele suutis orkester draama muusikas kuuldavaks teha.

Arne Miku lavastus on võimas tervik ning selles on mitmeid efektseid momente, näiteks tegelaste lavaletulek läbi padaemanda kaardi – ooperi alguses Hermann, lõpus aga krahvinna.

Meelde jääv hetk oli krahvinna vaimu ilmumine. Võiks ju arvata, et kummitab öudne nõiamoor, aga ilmub hoopis peokleidis kaunis noor naine. Krahvinna keha suri vana ja inetuna, kuid hing jäi nooreks.

Silma rõõmustas Eldor Renteri ajastutruu kujundus, mis oli pigem minimaalne kui külluslik, samuti olid kostüümid eldorrenterlikult viimse detailini stiilsed, alates daamide soengutest kuni härrade jalutuskeppideni.

Aleksandrs Antonenko Hermannina oli kirglik ja vitaalne. Mõistsin täielikult Liisat, kelle kiindumus väljapeetud Jeletski asemel kuulus tulise pilguga noormehele.

Kõigis neis mängudes sõltub väike osa meist endist, kuid suurem osa sellest, millise kaardi järgmisena tõmbame.

Hermannit partii on üks raskemaid tenoripartiisid üldse, lauljal tuleb sageli laulda liiga madalas tessituuris ning hääl tiheda orkestrifaktuuri tagant kõlama panna on häälele koormav ülesanne. Antonenko sai sellega suurepäraselt hakkama.

Inesa Galante kehastatud Liisa südantlõhestav kurvastus ja igatsus õnne järele pani talle südamest kaasa tundma. Riina Aireenne lõi vaimustavalt aristokraatliku karakterrolli, tema krahvinna oli kibestunud ja lapselikult jonnakas vananimene.

Rauno Elbi (Jeletski) meeldivalt sooja sügava tämbriga pihtimus Liisale – «Palun usaldage mind» – tekitaks igas naises turvalisuse tunde.

Vene keel kõlas rahvusoperi laval loomulikult ja üldjuhul oli sõnadest isegi kergem aru saada kui mõne eestikeelse lavastuse puhul. Sellegipoolest olid tõlketiitrid õigel kohal, arvestades, et teatrikülastajate hulgas on terve põlvkond, kellel vene keelega lähedast suhet pole olnud.

Elu on mäng

Kui Hermann ooperi lõpus küsis, et kes teist on tegelikult õnnelik, siis tundus, et see küsimus polegi suunatud kaarte mängivatele 19. sajandi härrastele, vaid saalis istujatele, kes mängivad kodu, valitsemist, autojuhtimist, tööl või teatris käimist – suurt hulka reeglitega elumänge.

Kõigis neis mängudes sõltub väike osa meist endist, kuid suurem osa sellest, millise kaardi järgmisena tõmbame. Kui meil on õnne, siis, nagu Hermann soovib, jätke võitlus ja haarake juhusest. Sest õnn soosib täna sind, kuid homme mind.